

رئیس

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۷/۱۸
شماره: ۱۰۰/۹۲۶۰
پوست: دارد

برادر ارجمند جناب آقای دکتر روح اله دهقانی فیروزآبادی

معاون محترم رئیس جمهور و ریاست بنیاد ملی نخبگان

سلام علیکم

با احترام و عرض ارادات، دیروز مطلبی که ظاهراً جناب آقای دکتر سید افقهی قائم مقام حضرت عالی، طی مصاحبه‌ای بیان فرموده بودند مطالعه کردم. بعضی از فرمایشات ایشان، اگر در عمل اتفاق بیافتد امیدوار کننده است. تلاش های مکرر تلفنی اینجانب برای تماس با ایشان با موفقیت همراه نبود و مسئولین محترم دفترشان پیشنهاد می کردند که با یکی از همکارانشان صحبت کنم و یا مطالب خود را طی نامه‌ای بنویسم.

در مورد مطالبی که از قول ایشان نوشته شده بود به چند نکته اشاره می کنم:

- متوجه نشدم چرا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این امر بسیار مهم، همکاری ندارد.

- مطلب ارتقای اعضای هیئت علمی که اشاره فرموده بودند، کاملاً مطلب درستی است. متأسفانه با استفاده از شیوه کنونی ارتقاء، ما فقط به مجلات خارجی و خوانندگان خارجی کمک می کنیم و اگر اتفاقاً مقاله‌ای کاربردی باشد، ممکن است به خارجی ها بیشتر کمک کند و در عمل، علاقمندان داخلی و مسئولین از آن بی اطلاع و کشور بی بهره بماند.

- البته اگر دانشکده های تحت نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با عرصه های مربوط به رشته خود، نظیر کشاورزی، صنعت، برق، نفت، هوا فضا و غیره ادغام می شدند، نظیر ادغام آموزش و پژوهش علوم عالی سلامت (پزشکی) در عرصه ارائه مراقبت ها و خدمات سلامت، شاید مقالات دانشکده ها هم بیشتر کاربردی می شد و فارغ التحصیلان هم جامعه نگر می شدند یعنی با تامین نیازهای کشور آشنا می شدند.

- در مورد همکاری با وزارت آموزش و پرورش اشاره ای فرموده بودند، باز خوشحال کننده بود که افرادی هستند که فقط به کار روزمره فکر نمی کنند و به فکر آینده دور و نزدیک هستند. واقعاً ما اگر استعداد های درخشان، نخبه و نابغه می خواهیم باید برنامه تکامل سال های اول زندگی را Early Child Development (ECD) در سراسر کشور پیاده کنیم. این برنامه که از انعقاد نطفه در داخل رحم تا پایان ۸ سالگی را شامل

رئیس

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۳۹۴/۳/۱۸

شماره: ۱۰۰/۹۲۶۰

پوست: دارد

می‌شود در امریکا حداقل ۷۰-۶۰ سال است که اجرا می‌شود. در سایر کشورهای صنعتی و حتی پاره‌ای از کشورهای در حال توسعه (اندونزی، هند و...) هم چند دهه است که به اجرا درآمده است. چندین سال قبل اینجانب به عنوان عضو کمیسیون عوامل اجتماعی سلامت (Social Determinates of Health) مربوط به سازمان جهانی بهداشت به اتفاق سایر اعضای کمیسیون از کشورهای زیادی که این برنامه را هم خوب دنبال کرده بودند، بازدید کردیم شاهد موفقیت‌های آنها هم بودیم. در همان ایام، از وزراء مختلف وقت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهش کردم به این امر بسیار بسیار مهم بپردازند. جلساتی با مشارکت وزارت آموزش و پرورش (به خاطر دوره بسیار مهم پیش دبستانی و نیز سال‌های اول مدرسه (ابتدایی) و نیز سازمان بهزیستی (به دلیل اینکه آن زمان مسئول مهدهای کودک بود) در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تشکیل شد. از آنجا که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، شبکه بهداشتی درمانی کشور را در اختیار دارد و مسئول سلامت همه جانبه (ابعاد جسمی، معنوی، روانی و اجتماعی) جامعه و آحاد مردم است و خانواده‌ها در تمام عمر (از انعقاد نطفه تا مرگ) در تماس‌های مکرر و تحت مراقبت شبکه مزبور هستند و دسترسی متقابل مردم به مراکز ارائه مراقبت‌های سلامت بسیار سهل است. توصیه اینجانب آنست که اگر جناب آقای دکتر سید افقهی صلاح بدانند سند مزبور را که سال‌ها از نگارش آن گذشته و نیز مدارک فراوانی که سازمان جهانی بهداشت و یونسف در اختیار دارند، مطالعه کنند و در صورت صلاحدید جناب‌عالی و ایشان از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت آموزش و پرورش برای روز آمد کردن و اجرایی نمودن آن برنامه (با حمایت شما بزرگواران) دعوت به عمل آورید.

مفهوم ECD آن است که به خانواده‌ها (حتی از قبل از بارداری و ضمن مراقبت‌های بارداری) آموزش داده شود که چگونه محیط آرامی در خانواده حاکم کنند و حتی مادر در طول بارداری و طبیعتاً بعد از وضع حمل با فرزند خود زیاد صحبت کند. به مسائل اعتقادی توجه بیشتری داشته باشد (ضمناً از اساتید حوزه خواهش کرده بودیم تا کتاب‌هایی در این ارتباط برایمان بنویسند که آماده است). از طرف دیگر نوزاد، حتی در دوران داخل رحمی از وجود صدها میلیارد سلول عصبی برخوردار است که هر سلول عصبی ۱۵۰۰۰ دنباله عصبی دارد که با انتهای سلول‌های دیگر مربوطند ولی اتصال ندارند و هر چه این اتصالات فعال‌تر شود، هوش، شخصیت، فکر کردن و توانمندی کودک را بیشتر می‌کند. لازمه متصل شدن این اتصالات (سیناپس‌ها) که تعداد آنها ۱۰^{۱۷} است، آن است که نوزاد را از لحظه تولد و بلافاصله بعد از خشک کردن سرو بدنش، وی را روی شکم و سینه مادر قرار دهند به گونه‌ای که در تماس مستقیم با پوست مادر باشد. این اقدام علاوه بر سایر مزایا، موجب تحریک مطلوب حس لامسه نوزاد می‌شود. این تماس پوستی برای مدت ۶۰ تا ۹۰ دقیقه اول تولد که نوزاد از هوشیاری کامل برخوردار است، ادامه می‌یابد و در این مدت، مادر به صورت و چشم‌های فرزندش نگاه می‌کند. تلاقی نگاه‌ها برای تحریک حس بینایی نوزاد و آشنایی با چهره مادر بسیار مهم است. در ضمن در طول همین مدت، مادر با آرامی با او صحبت کند (برای تحریک حس شنوایی). به محض آماده شدن نوزاد برای مکیدن پستان مادر که معمولاً حدود ۱۰ تا ۲۰ دقیقه پس از تولد است، مادر به او شیر می‌دهد تا حس چشایی او تحریک شود. حس بویایی نوزاد هم با بوئیدن بدن و پستان مادر تحریک می‌شود. بدین ترتیب نوزاد قادر خواهد بود، مادر را با مشاهده چهره و شنیدن صدا و استشمام بوی او شناسایی کند.

این تحریکات هرچه فراوان‌تر و مکررتر و در محیطی امن و همراه با عشق و ورزی نسبت به نوزاد باشد، بیشتر موجب می‌شود که ارتباط ضعیف

رئیس

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۴۰۲/۳/۱۸

شماره: ۱۰۰/۹۲۶۰

پوست: دارد

دنباله‌های عصبی تبدیل به اتصال محکم شده و سیناپس‌های عصبی فعال شوند. اگر تحریکات مطلوب به اندازه کافی نباشد ضریب هوشی کمتر و تکامل کودک به حد مطلوب نمی‌رسد. هرچه والدین علم و اطلاع بیشتری در این ارتباط داشته باشند و بدان عمل کنند درجات ارتقاء انواع تکامل و ضریب هوشی کودک بیشتر می‌شود. البته لازمه توفیق، استمرار و نظارت بر برنامه‌ها و تطبیق آن‌ها با سن کودک است.

در شروع برنامه، هرچه سن کودک کمتر باشد، پاسخ به برنامه‌ها خیلی مطلوب تر و بیشتر می‌شود. ضمناً معمولاً بیشترین تاثیر در دهک‌های پایین اجتماعی و اقتصادی که از انواع محرومیت‌ها رنج می‌برند مشاهده می‌شود و ممکن است در چنین خانواده‌هایی فرزندانی نخبه و نابغه تربیت شوند که در نتیجه می‌توانند وضعیت اقتصادی و اجتماعی خود و خانواده را دگرگون کنند. اصولاً همیشه باید رسیدگی به گروه‌های محروم از اولویت خاص برخوردار باشد.

اگر در اثر ناآگاهی والدین، تحریک حواس کودک با خشونت صورت پذیرد یعنی برای مثال محیط زندگی ناآرام بوده و یا توام با استرس یا ناسازگاری والدین باشد، بعدها چنین کودکی ممکن است ناسازگار، خلاف‌کار و یا بزه‌کار شده و حتی مرتکب انواع تخلف‌ها و جنایات شود.

علاوه بر خانواده که بیشترین نقش و مسئولیت را در ارتباط با تکامل فرزندشان دارند و باید آموزش لازم را ببینند، مربیان مهد کودک و مربیان پیش دبستانی و معلمان سال‌های اول دبستان هم باید آموزش‌های لازم فراگیرند و مراقبت‌های مطلوب را ادامه داده و شکوفاتر کنند. والدین باید بدانند که حواس نوزاد نه تنها از لحظه تولد، بلکه در داخل رحم هم آماده دریافت تحریکات است. یعنی حتی در نوزادان نارس هم، شنوایی، بینایی، لامسه، بویایی و چشایی فعال هستند به همین دلیل توصیه می‌شود که از لحظه تولد، در محیط امن و در آغوش مادر، همه حواس او با تحریکات مطلوب و مکرر (بدون ایجاد خستگی) و توأم با اظهار عشق و علاقه به او تحریک شود، تا تعداد بیشتری از سیناپس‌ها تحریک شده و با تکرار تحریکات مزبور، متصل بمانند. هرچه تحریکات مزبور کمتر باشد تعداد سیناپس‌های فعال، کمتر و در نتیجه میزان هوش کودک نیز کمتر و تکامل او ناقص‌تر است. مادر می‌تواند ضمن در آغوش گرفتن فرزند، بدن لخت نوزاد را با پوست بدن خود، معمولاً روی قفسه سینه و بین دو پستان در تماس مستقیم قرار دهد و حتی با وارد کردن فشار مختصری او را بیشتر به خود بچسباند و همزمان با ملایمت با او صحبت کند یا لالایی بگوید و به صورت و چشم‌های او نگاه کند و به او شیر دهد. بدین ترتیب همه حواس فرزند، همزمان تحریک می‌شود. البته به جز شیر دادن بقیه اقدامات را پدر و یا مراقبان دیگری هم می‌توانند انجام دهند. قصه گفتن، بلند کتاب خواندن (عمدتاً از ۶ ماهگی تا ۵ سالگی) و بازی با کودک و صحبت کردن با او (حتی ضمن اینکه مادر مشغول کار است) روش‌های بسیار موثر دیگر برای ارتقاء هوش، شخصیت و تکامل هرچه سریع‌تر و همه جانبه تر کودک هستند که باید به نیروی انسانی حوزه سلامت و به خانواده‌ها، مربیان و معلمان آموزش داده شود و از این روش‌ها به درستی و مستمر استفاده شود.

از این طریق می‌توان نسل باهوش‌تر، توانمندتر، خلاق‌تر، خلیق‌تر و متدین‌تر برای آینده‌ای بهتر تربیت کرد. به اعتقاد اینجانب، بزرگترین خدمت و هدیه نسل ما به آیندگان آن است که نسل بهتر از خود تربیت کنیم، چون این مهم‌ترین سرمایه و ثروت برای آینده کشور خواهد بود.

آخرین توصیه اینجانب آنست که برای ارتقاء "بعد سلامت معنوی اسلامی" از ادغام آن در این برنامه استفاده شود. در این رابطه، فرهنگستان

رئیس

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۴۰۳/۷/۱۸

شماره: ۱۰۰/۹۲۶۰

پوست: دارد

علوم پزشکی با همکاری تنگاتنگ اساتید حوزه‌های علمیه، کتاب‌های راهنما به چاپ رسانده است، که می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. با آموزش همه این مطالب و به ویژه "بعد سلامت معنوی اسلامی" به والدین و خانواده‌ها، مربیان و معلمان، انشاءالله ما شاهد تحول در آگاهی، اعتقادات و عملکرد همه آنان و نسل آینده خواهیم بود.

با پوزش از تصدیع و با آرزوی سلامت و توفیق برای حضرت عالی و همکاران محترم.

دکتر سید علیرضا مراندی

رونوشت:

- برادر ارجمند جناب آقای دکتر بهرام عین‌اللهی وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جهت استحضار
- برادر ارجمند جناب آقای دکتر رضا مرادصحرائی وزیر محترم آموزش و پرورش جهت استحضار
- برادر ارجمند جناب آقای دکتر سید افقهی قائم مقام محترم بنیاد ملی نخبگان جهت استحضار و انشاءالله توسعه دادن و عملیاتی کردن نظرات ارزشمندتان